Partneriaeth Natur Leol Ceredigion

Gweithdai Adfer Natur

Tachwedd – Rhagfyr 2023

Adroddiad – paratowyd gan Elizabeth Mutch
a Bethan Morgan

Ariennir gan Lywodraeth Cymru
Funded by Welsh Government

Partneriaeth Natur Ceredigion
Ceredigion Nature Partnership

Mae cyfathrebu’n arwain at gymuned, hynny yw, dealltwriaeth, agosrwydd a gwerthfawrogi gan y naill ochr a’r llall.

Rollo May

Cyflwyniad

Mae Ceredigion yn sir sy’n llawn o batrymau tirwedd ac yn gartref i amrywiol ecosystemau a bioamrywiaeth. Mae’r ased naturiol cyfoethog hwn dan fygythiad ecolegol yn gyson, ac er bod ardaloedd lle mae ecosystemau’n ffynnu, mae angen i bawb newid er mwyn i hynny gael effaith, ac ar fyrder.

I ymateb i hyn, mae Cynllun Gweithredu Adfer Natur Ceredigion (CGANC) yn alwad i weithredu; gweledigaeth i atal a newid y colli bioamrywiaeth a gyrru ymlaen i adfer natur yn y sir. Mae’n adeiladu ar y Cynllun Gweithredu Bioamrywiaeth Leol (CGBL) yng Ngheredigion a gyhoeddwyd yn 2002, ac mae’n cymryd yr amcanion o’r Cynllun Gweithredu Adfer Natur ar gyfer Cymru gan eu gosod yng nghyd-destun blaenoriaethau lleol.

Mae’r Cynllun yn cael eu ddatblygu gan Bartneriaeth Natur Leol Ceredigion, sy’n gymuned gydweithredol o gyrff cyhoeddus, cwmnïau preifat, sefydliadau di-elw, grwpiau cymunedol ac unigolion sydd â diddordeb mewn gwarchod ac adfer ecosystemau ledled y sir. Ond os yw’r gweithredu o fewn y Cynllun i wneud gwahaniaeth i adfer natur yng Ngheredigion, mae angen i drigolion a gweithwyr y sir ymgysylltu ag ef, i deimlo bod hwn yn Gynllun sy’n rhoi mynegiant i’w llais hwy yn gymaint â llais cadwraethwyr proffesiynol.

Gweithdai Adfer Natur: *Beth oeddem ni’n gobeithio’i gyflawni?*

Yng nghyd-destun datblygu Cynllun Gweithredu Adfer Natur Ceredigion (CGANC), roedd Cydlynydd y Bartneriaeth Natur Leol eisiau deall sut mae amrywiaeth o bobl ar draws y sir yn teimlo am adfer natur. Ble mae’r gweithredu, y prosiectau a’r negeseuon cadarnhaol? Beth ellid ei wneud yn well? Mae’n gyfle addas i wrando ar leisiau’r gymuned a’u cynnwys yn y CGANC yn y cyfnodau drafft, i annog cymryd rhan a rhannu gwybodaeth, a pherchnogaeth yn pen draw.

Mae gweithdai grŵp bychan yn darparu data ansawdd cyfoethog yn gyflym gan alluogi cyfnewid barn rhwng y rhai sy’n cymryd rhan a hwyluswyr, yn ogystal â bod yn ddull defnyddiol o gasglu gwybodaeth thema. Ar y sail honno dyfeisiwyd cyfres o

weithdai ymgysylltu gennym i’w cynnal ledled Ceredigion, gyda’r amcanion hyn wedi eu cytuno:

Deall sut mae pobl yn teimlo am Adfer Natur ar draws y sir; prif broblemau a rhwystrau, pethau cadarnhaol a/neu atebion.

Darganfod pa brosiectau a gweithgareddau sy’n mynd ymlaen mewn gwahanol ardaloedd daearyddol yn y sir, a pha brosiectau uchelgeisiol a allai ddigwydd yn y dyfodol.

Darganfod beth mae pobl yn credu allai helpu adfer natur, a phwy ddylid eu cynnwys yn y sgwrs.

Mae’r cwestiynau hyn yn angor i’r gweithdai, a bydd yr ymatebion yn ychwanegu llais y gymuned at y Cynllun Gweithredu Adfer Natur i Geredigion.

Sut gwnaethom ni hyn.

Ein nod oedd cael hyd at 20 o bobl ym mhob gweithdy o amrywiaeth helaeth o grwpiau rhan-ddeiliaid, gan gynnwys unigolion yn cynrychioli sefydliadau, grwpiau cymunedol a gwirfoddolwyr, tirfeddianwyr gan gynnwys ffermwyr a thrigolion yng Ngheredigion sydd â diddordeb. Hwyluswyd y gweithdai gyda siaradwyr Cymraeg a Saesneg.

Trefnwyd y lleoliadau yn ddaearyddol er mwyn annog cynrychiolaeth mor eang â phosibl, ac roeddent yn adnabyddus yn yr ardaloedd lleol. Roedd un o’r gweithdai un-dyn yng Nghanolfan Bywyd Gwyllt Cymru yng Nghilgerran yn cynnwys taith gerdded a sgwrs gan Ymddiriedolaeth Bywyd Gwyllt De a Gorllewin Cymru.

Er mwyn cynnwys cynifer o bobl â phosibl, trefnwyd dau weithdy ar-lein hefyd, yn ogystal â gweithdy ar-lein ychwanegol i aelodau o bartneriaeth Tir Canol, er mwyn clywed syniadau’r gynulleidfa benodol o dirfeddianwyr / cadwriaethwyr.

Buom yn gweithio gyda chydlynydd Partneriaeth Natur Leol Ceredigion a’r tîm i roi cyhoeddusrwydd i’r gweithdai yn ddwyieithog i’r holl aelodaeth. Buom hefyd yn dosbarthu gwahoddiadau ac yn hyrwyddo’r gweithdai ymhlith grwpiau amgylcheddol, sefydliadau gwirfoddolwyr, ar dudalennau cyfryngau cymdeithasol, mewn hybiau cymunedol, a thrwy rwydweithiau personol i geisio sicrhau cyfranogaeth eang.

Roedd y digwyddiadau personol yn para dwy awr a hanner, y rhai drwy’r dydd yn para pum awr a'r gweithdai ar-lein yn para dwy awr.

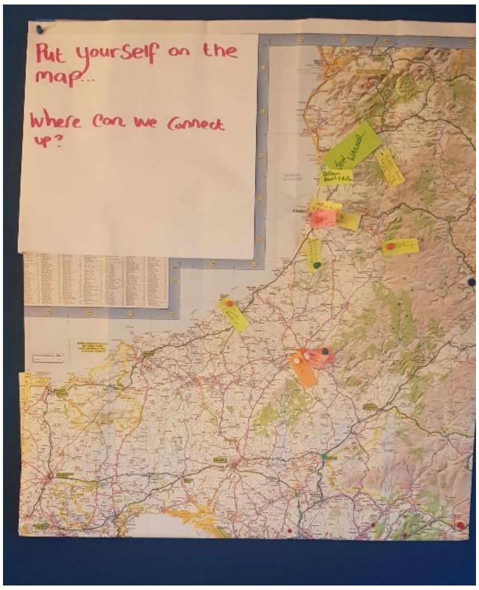

Ble a Phryd?

Llanbedr	9 Tachwedd
Aberteifi	10 Tachwedd
Aberystwyth	6 Rhagfyr
Gweithdai ar-lein	16 /17 Tachwedd
Gweithdy Ar-lein i Tir Canol	28 Tachwedd

Beth oedd y cwestiynau a ofynnwyd?

[gweler Atodiad i, y cynllun Gweithdai]

- ***Gosodwch eich hun/eich prosiect ar y map.***
- ***Ble rydych yn ymgysylltu â natur yng Ngheredigion?***
- ***Beth yw'r pethau cadarnhaol ynglŷn ag adfer natur yng Ngheredigion?***
- ***Beth sy'n rhwystro adfer natur yng Ngheredigion?***
- ***Ble gallwn ni wella, a beth dybiwch chi allwn ei wneud fel cymuned i helpu?***
- ***Pwy sy'n absennol o'r ystafell ac y dylem wybod amdanynt?***

Ffurf y gweithdai

Yn bersonol

Ar ddechrau'r sesiwn gofynnwyd i bawb 'osod eich hun ar y map', ac i ysgrifennu ar nodyn enw prosiect os oeddent yn cynrychioli un.

Ar ôl ymgyfarwyddo cafwyd ymarfer ymlacio lle gofynnwyd i'r cyfranogwyr eu cyflwyno'u hunain a dweud ble maent yn ymgysylltu â natur yng Ngheredigion.

Ar ôl trosolwg byr o'r gweithdy a'r cyd-destun, rhannwyd y cyfranogwyr yn ddau grŵp bychan (gan ddibynnu ar y lleoliad) a'u harwain drwy gyfres o gwestiynau/ysgogiadau. Cafodd yr ymatebion eu cofnodi gan ddau gofnodwr a'u hysgrifennu ar siart bapur i'w rhannu rhwng y grwpiau.

Roedd amser am sgyrsiau anffurfiol wrth gofrestru a thoriad am luniaeth hanner y ffordd drwy'r sesiynau. Byddai'r hwyluswyr yn gadael i'r sgyrsiau barhau, os oedd yn bosibl heb fynd dros yr amser.

Yn ystod y sesiwn rhoddodd Rachel Auckland, cydlynydd y Bartneriaeth Natur Leol, drosolwg byr o'r gwaith yng nghyd-destun y Bartneriaeth Natur a'r camau nesaf.

Ar-lein

Câi'r sesiynau ar-lein eu rhedeg mor agos â phosibl at ffurf y sesiynau personol, er bod y sesiynau'n fyrrach i adlewyrchu'r amser i ganolbwyntio ar-lein. Defnyddid y system 'chat' i weld y lleoliad a manylion y prosiectau, a defnyddiwyd yr offeryn bwrdd gwyn i gyfleu'r sylwadau. Byddai'r hwyluswyr yn cynnig cofnodi pan fyddai angen.

Â phwy fuom ni'n cysylltu?

Roedd y gweithdai'n cynnwys ystod amrywiol o bobl o bob rhan o Geredigion, heb bwyslais trwm ar y sector amgylcheddol. Roedd y sgyrsiau'n eang, mae'n debyg oherwydd bod cydbwysedd yn y gynulleidfa, er bod themâu cyson yn codi.

Bu cyfanswm o 48 o bobl, yn bresennol yn y chwe gweithdy (gan gynnwys Tir Canol), a gellir rhannu'r cynulleidfaoedd fel hyn:

Sefydliadau: 14

Tirfeddianwyr: 11

Academaidd: 1

Y cyhoedd: 13

Busnesau: 1

Sector cyhoeddus: 2

Aelodau o Tir Canol: 6

Beth ddysgon ni – Darganfyddiadau Allweddol*

**Mae'r adran hon yn cynrychioli themâu a ddaeth yn amlwg ar draws trafodaethau'r grwpiau. Oni nodir yn wahanol, roedd y themâu'n codi ym mhob gweithdy, a daw'r dyfyniadau a roir fel enghreifftiau yn fras o'r holl ddigwyddiadau. Mae'r sylwadau unigol ar gyfer pob cwestiwn wedi eu rhestru yn Atodiad ii.*

Themâu o Bwys

A barnu o nifer yr atebion i gwestiynau'r gweithdai, doedd dim prinder syniadau neu awgrymiadau gan yr holl gyfranogwyr. Roedd hyd yn oed y rheiny a oedd wedi dod i wrando'n unig yn cynnig sylwadau'n breifat. Roedd ynni gwahanol ym mhob gweithdy, a rhai pynciau'n cael blaenoriaeth. Roedd gwybodaeth leol yn fwy amlwg mewn gweithdai lle roedd llai o gyfranogwyr o'r sefydliadau, er enghraifft, gweithdy Llanbedr (9 Tachwedd).

Roedd yna themâu cyson yn y gweithdai i gyd, a gellir eu crynhoi'n fras fel hyn:

Rheoli tir

O gefnogaeth i ffermio sy'n garedig i natur i faterion mynediad, plannu coed, adfer mawndir a llygredd afonydd, roedd rheoli tir yn amlwg iawn yn sylwadau'r holl grwpiau.

"Small holders can't afford to carry out nature friendly initiatives - lack of financial support".

"Bog restoration at RSPB and Cors Fochno using a variety of funding sources".

"Innovative Farmers - a network of farmers and growers running on-farm trials - 'field labs', citizen science".

"River Merin - improvements to flood plain and slowing of river flow".

"Lack of knowledge about hedge laying/preservation".

[a]

Gwella arferion rheoli tir.

Roedd rheoli graddfa tirweddu yn amlwg yn y sylwadau, ond felly hefyd arferion graddfa leol, yn enwedig yr ymgyrch Mai Di-dor ar ymylon ffyrdd, a oedd yn cael ei ystyried yn gadarnhaol gan mwyaf. Mae poblogrwydd y cynllun hwn yn dangos sut y gall negeseuon syml gael eu hyrwyddo ar draws cynulleidfaoedd, er lles bioamrywiaeth.

"No mow May for council verges; good verge and hedgerow management"

"Better environmental management in County Council"

“Reduced verge cutting, letting the weeds grow”

“Increase in pollinator plants on council verges”

“No Mow May, Let June Bloom”

“Improved mowing regimes, frequency, type of cut etc”

At hynny, roedd Tir Canol yn amlwg mewn trafodaethau fel enghraifft leol ar gyfer adfer natur, gan ddwyn ynghyd dirfeddianwyr a chadwriaethwyr mewn prosiectau sy’n sensitif yn ddiwylliannol.

“Positive conservation happening via **Tir Canol**”

“**Tir Canol** - bringing farmers together in holistic way - including landscape, history and language”.

Rhaid cael arian!

Roedd pawb yn cydnabod, os yw adfer natur i lwyddo yna mae angen gallu cael arian a newid yn y prosesau presennol. Dywedodd cyfranogwyr ei bod yn anodd cael arian ar gyfer prosiectau, a bod ceisiadau’n gymhleth ac yn faith. Cytunwyd yn gyffredinol fod nifer o gronfeydd yn disgwyl ateb buan i geisiadau, ac nid oes gan grwpiau cymunedol y gallu i wneud hynny, ac felly mae’r arian yn aml yn mynd i’r sefydliadau mwy o faint.

“Grant funding is very short term”.

“Grants based on revenue rather than capital”.

“Funding is often short term and last minute”.

“Restricted development… access to funding due to governance”

“Well thought through financial incentives”.

Cyfathrebu, gwybodaeth a sut i gymryd rhan.

Mater a oedd yn amlwg yn yr oll weithdai oedd sut y gall pobl fod yn rhan o weithredu i adfer natur, a phwy mae angen iddyn nhw gysylltu i roi gwybod i awdurdodau am bryderon amgylcheddol, a ble gallant gael gwybodaeth am adfer natur.

Mae rhoi gwybodaeth i bobl a chynyddu ymwybyddiaeth yn ateb hawdd i’r Bartneriaeth Natur Leol (PNL) sydd â chynllun cyfathrebu’n cael ei datblygu, er bod cydnabyddiaeth fod gallu a chyllideb yn gallu cyfyngu, yr un fath â gweithdrefnau cyfathrebu mewnol.

“Not very good at engaging with non-conservation communities”.

“Knowing who does what”?

“Hard for groups to find opportunities and know what’s possible - lack of communication”.

“Not enough information about how to participate”.

“How to find out about meetings, events and information”?

Sylwadau cyffredinol

Mae’n werth nodi themâu eraill llai amlwg a gododd mewn nifer o’r gweithdai ond nid y cyfan, gan gynnwys mynediad i safleoedd natur; ar gyfer gwirfoddoli ac ar gyfer iechyd a llesiant. Roedd y thema hon yn amlwg yn y gweithdy ar-lein ar 17 Tachwedd, lle’r oedd y cyfranogwyr yn grŵp iau ac yn gwirfoddoli ar brosiectau amgylcheddol neu wedi cael profiad o gadwraeth.

Soniwyd hefyd am gyflwyno belaod y coed yn yr ardal a'r prosiectau blychau i’r wennol ddu, sôn am blannu coed a choedlannau gan ddilyn tuedd genedlaethol o blannu coed er mwyn yr hinsawdd.

Soniwyd am sylwi ar nodweddion y môr a’r arfordir mewn sawl gweithdy, ond nid y cyfan, gan adlewyrchu sylw un cyfranogwr fod y môr, er mai tirwedd arfordir sydd i Geredigion, yn aml yn cael ei anwybyddu wrth drafod ein tirwedd ranbarthol.

Roedd y drafodaeth glo yng ngweithdy Aberteifi yn canolbwyntio ar y manteision i’r gymuned o gael mynediad at natur, ac roedd yn cynnwys syniadau am fapio teithiau cerdded lleol a chofnodi bioamrywiaeth y gellid eu hailadrodd ar draws y sir.

Parc Natur Penglais (Aberystwyth)

Ymatebion i gwestiynau mewn gweithdai unigol.

Yn yr adran hon rydym yn edrych ar sampl o uchafbwyntiau'r cwestiynau a ofynnwyd yn y grwpiau ffocws. Am restr lawn o'r ymatebion trowch i Atodiad ii.

Beth yw'r pethau cadarnhaol ynglŷn ag adfer natur yng Ngheredigion?

Rydym yn tueddi'n gryf i fod yn negyddol, yn enwedig pan ddaw'n fater o ymgynghori. Rydym yn dueddol o allu adrodd am faterion a phroblemau lawer yn haws nag am gamau neu deimladau cadarnhaol. Felly, dechreuwyd y gyfres hon o gwestiynau gweithdy drwy ofyn i'r cyfranogwyr ystyried y pethau cadarnhaol – beth yw bod yn dda? Fel hyn mae'r enghreifftiau o arfer da yn gosod y naws ar gyfer y sesiynau. Mae data ecolegol yn dweud wrthym mor heriol yw cyflwr natur, ond mae digon o weithredu cadarnhaol yn digwydd ledled Ceredigion.

Sampl o ymatebion

"A nature curriculum going on in 10 schools over Ceredigion - Harmony project".

"Community gardens in Penparcau, Tregaron and Lampeter"

"Tir Coed - mental health and learning new skills in woodlands".

" Public getting behind and supporting river health".

"Prioritising broadleaf conservation and planting near Devil's bridge".

"Denmark farm orchid count 1104 from 400 2 years ago".

Parc-y-llyn (Aberystwyth)

Beth sy’n rhwystro adfer natur yng Ngheredigion?

Ni fyddai angen pwysleisio adfer natur pe bae ein hamgylchedd yn ffynnu. Mae’r cwestiwn hwn yn ystyried yr holl broblemau a'r rhwystrau wrth geisio adfer natur. Gallai’r cyfranogwyr roi sylwadau ar rwystrau cenedlaethol a gwleidyddol yn ogystal â’r rhai sy’n lleol iddynt.

Sampl o ymatebion

“Monoculture and the ensuing destruction of habitat”

“Fewer water bailiffs and forestry staff than before (e.g. to enforce fines for pollution etc.)”

“Last bit of wetland at Waunfawr was drained for building”.

“Difficult bureaucratic processes to getting conservation work done”.

“Young people don’t know how to engage and can be lost in the conversation”.

Wrth yr afon yng Nghenarth (Dyffryn Teifi)

Ble gallwn ni wella a beth dybiwch chi allwn ni ei wneud fel cymuned i helpu?

Gan feddwl am yr hyn sy'n rhwystro adfer natur, mae'r cwestiwn gweithdy nesaf yn gofyn i'r cyfranogwyr ystyried atebion posibl i rai o'r materion hyn, ac a oes camau cadarnhaol a allai helpu. Roedd yr ymatebion yn ymarferol ac yn gynhwysol, a chytunwyd, os yw adfer natur yn wir yn bwysig i gynghorau, y Bartneriaeth Natur ac arweinwyr gwleidyddol, yna mae angen cael gwell sgwrs rhwng cymunedau a'r rheiny sydd â'r 'grym'.

Sampl o ymatebion

"Incentivise by demonstrating that actions can have an impact - let volunteers know how their actions help and make a difference - person power".

"Better access to funding for 'non-expert' groups"

"Being mindful of all voices working in and experiencing the nature sector".

"Nature Recovery as standard within planning applications, for example.

"Support Ceredigion Meadows Group"

Pen Dinas (Aberystwyth)

Pwy sy’n absennol o’r ystafell a all helpu ac y dylem wybod amdanynt?

Diben y cwestiwn hwn oedd defnyddio gwybodaeth leol y cyfranogwyr i dynnu sylw at y grwpiau/unigolion sy’n gweithredu ar lefel y gymuned ym mhob ardal, fel y gall y Bartneriaeth Natur Leol eu gwahodd i ymuno â’r aelodau (am restr lawn gweler Atodiad ii).

Fodd bynnag, roedd hyn yn gyfle i nifer o’r cyfranogwyr enwi rhan-ddeiliaid mwy o faint mewn gwaith adfer natur ledled y sir. Er bod nifer o’r rhai a awgrymwyd eisoes yn ymwneud â’r PNL, gall y rhestr hon fod yn gyfle i holi aelodau’r PNL ac i wahodd y sefydliadau hynny nad ydynt wedi ymuno neu i ailgysylltu â’r rheiny nad ydynt wedi cymryd rhan ers tro.

Pwy sy’n absennol?

• Diwydiant twristiaeth	• Ramblers Association a Grwpiau cerdded
• Cynllunio sirol	• MIND / Grwpiau iechyd meddwl
• Cynghorwyr Tref a Chymuned	• Cyllidwyr perthnasol
• Bwrdd Gwasanaeth Cyhoeddus	• CNC
• Busnesau Lleol	• Welsh Water / Dŵr Cymru
• Darparwyr cludiant cyhoeddus	• Cyswllt Ffermio
• Undeb Myfyrwyr, cymdeithasau myfyrwyr	• FUW/ NFU
• Prifysgol	• Ffermwyr / Tirfeddianwyr
• Sefydliad biosffer Dyfi	• Sioeau lleol/pentref/amaethyddol

ffermwr yn aredig

Crynodeb

Roedd y gyfres hon o weithdai ymgysylltu yn gyfle amserol i lunio map o'r farn am adfer natur ar draws Ceredigion cyn cyhoeddi Cynllun Gweithredu Adfer Natur Ceredigion. Maent yn cofnodi cefnogaeth y cyhoedd a sefydliadau i waith amgylcheddol a gwarchodaeth, ac yn adlewyrchu yn y bobol a gymerodd ran y dymuniad am le i fyw a gweithio sy'n gyfoethog o ran natur. Maent yn cwmpasu amrywiaeth o weithgareddau a phrosiectau y gellir eu crynhoi yn ôl thema a chyfeirio atynt o fewn CGAN Ceredigion.

Argymhellion

Gallai'r tîm PNL fapio data'r prosiect a'u defnyddio i'w hychwanegu at yr amcanion 30 wrth 30.

Gallai'r syniadau ar gyfer prosiectau a gweithredu fod yn sail i gynlluniau grantiau bach pe byddai'r gyllideb ar gael, a gellir cael cipolwg ar yr ariannu yng nghyfarfodydd cenedlaethol PNL a'i gymryd i ystyriaeth wrth gynllunio galwadau am arian ar lefel leol.

Roedd y gweithdai'n gyfle i bobl drafod eu prosiectau eu hunain a rhannu dyheadau ar gyfer rhai eraill mewn man gyda chydweithrediad a chefnogaeth. Ni fwriadwyd iddynt fod yn grwpiau trafod lefel uchel yn cael eu harwain gan strategaeth, er y *gallai* rhai o'r canlyniadau gael eu cynnwys mewn strategaethau lleol i helpu sicrhau Adfer Natur.

Cynigiodd y cyfranogwyr y wybodaeth hael yn wirfoddol, ac roeddent wedi ymroi i ddarparu ymatebion synhwyrol a diddorol. *Gallai* rhai ohonynt gael eu dewis ar gyfer grwpiau ffocws yn y dyfodol pan gaiff Cynllun Gweithredu Adfer Natur Ceredigion ei gyhoeddi, er mwyn parhau uchelgais y Bartneriaeth Natur Leol i gynnwys amrywiaeth eang o leisiau wrth greu'r Cynllun hwn.

Un o ganlyniadau'r gweithdai ar unwaith fyddai parhau i adeiladu ar ohebiaeth y Bartneriaeth Natur Leol i annog mwy o leisiau i ddod i mewn i gadwraeth a pharhau i hyrwyddo cynhwysiant wrth ddatblygu'r Cynllun Gweithredu Adfer Natur. Er mwyn manteisio ar y cyfle, mae'r gweithdai hyn wedi ymroi i gynnwys pawb yn y ddogfen fyw hon ac i adlewyrchu'r adborth mewn gweithredu a fydd yn helpu sicrhau ei lwyddiant a'i dderbyn yn lleol.

Gwirfoddolwyr Fferm Denmark (Llanbedr)

Gweithdai Adfer Natur Ceredigion

Atodiadau

Atodiad i.

Gweithdai ymgysylltu PNL Ceredigion

Dyddiadau: 6 – 17 Tachwedd

Awgrymu cwestiynau'r gweithdy ac amlinelliad.

Cyflwyniad a ffurf ar gyfer y sesiwn. 10 mun

Gosodwch eich hun ar y map – marciwch leoliad eich prosiect.

Cynhesu: Ble fyddwch chi'n mynd i gysylltu â natur? (10 mun)

Gweithdy 1 25 mun gyda myfyrio

Ble mae adfer natur yn gweithio'n dda yn eich ardal chi?

Gweithdy 2 25 mun gyda myfyrio

Beth yw problemau /rhwystrau gydag adfer natur yng Ngheredigion?

Gweithdy 3 20 mun gyda gwaith grŵp a blaenoriaethu

Gan adeiladu ar hyn, ble gallwn ni wella a beth gredwch chi y gallwn ei wneud fel cymuned i helpu?

[toriad] 10 munud

Gweithdy 4 25 mun gyda myfyrio

[Theori newid]

Pwy mae angen eu cynnwys er mwyn i hyn ddigwydd?

Casgliad ac adborth 10 munud – i orffen

Camau nesaf ac eiriolaeth (pencampwyr)

Atodiad ii

Llanbedr (Pethau cadarnhaol ac atebion gyda'i gilydd)
Ail-gyflwyno bele'r coed
Diogelu'r boblogaeth bresennol o wiwerod – Partneriaeth Gwiwerod Coch
Mynyddoedd Cambria i barhau'n fan o anialwch naturiol
Mae poblogaeth isel cefn gwlad yn golygu llai o effeithiau negyddol datblygu tai
Canolfannau addysg bywyd gwyllt – edrych ar arfer da mewn mannau eraill, e.e. Sywell Park, Northants
Cynnwys plant drwy brosiectau ysgol a gweithgareddau ysgol y goedwig
Cwricwlwm natur ar waith mewn 10 ysgol yng Ngheredigion – Prosiect harmoni
Coetiroedd ac adeileddau fel Fferm Denmark, Eco Hub Aber, Longwood, Blue-Green Cymru, Coed-y-Bont, Blaen Canol – nifer o weithgareddau'n cynnwys ysgolion y goedwig, amaethyddiaeth atgynhyrchiol, gwirfoddoli a phenwythnosau 'Cyswllt Natur ' wedi'u cynllunio
Tir Glas – perllannau a mathau o goed afalau Treftadaeth Cymreig
Grŵp Gweirgloddiau Ceredigion
Fferm Patrick Holden
Menter Mynyddoedd Cambria – cysylltu â logo Green Way?
Gerddi cymunedol ym Mhenparcau, Tregaron a Llanbedr
Cymhorthdal y Llywodraeth ar gyfer plygu a chreu cloddiau
Ychydig adfywio naturiol yn digwydd ar dir CNC
Achub Afon Teifi – trigolion lleol a physgotwyr yn trefnu o gwmpas adfer natur ar afon Teifi
Cefnogi amaethyddiaeth gan y gymuned
Grwpiau lleol – grŵp trawsnewid, XR, Working for Gardeners Association, Landworkers' Alliance
Gwella llwybr arfordir Ceredigion
Cynlluniau blychau nythu a gwarchod adar
Poblogaethau iach o ystlumod a gwyfynod; ceirw i'w gweld yn amlach; gwell cofnodion o'r tingoch, y gwybedog a thitw'r gors
Gwell rheolaeth amgylcheddol gan y Cyngor Sir
Mai Di-dor ar ymylon ffyrdd y Cyngor, rheoli ymylon ffyrdd a chloddiau'n dda
Cyfathrebu syml, lliwgar, hygyrch sut i gymryd rhan
Teithiau cerdded fforio am ddim ar y cyfryngau cymdeithasol
Adfer mawndir ar Gors Caron
Innovative Farmers – rhwydwaith o ffermwyr a thyfwyr yn rhedeg treialon ar ffermydd – labordai fferm, gwyddoniaeth y bobl
Ymwybyddiaeth o hanes ac archeoleg
Cyrsiau ar goetiroedd bach ar gyfer llesiant ac iechyd meddwl

Prosiect Monitro Bae Ceredigion yn y Ceinewydd – monitro'r dolffin trwynbwl Mwy o fentrau'n digwydd yng Nghymru
Aberteifi – pethau cadarnhaol
Cydnabod natur a llesiant Cyfeillion Parc Natur Pen-glais Tir Coed – iechyd meddwl a dysgu sgiliau newydd mewn coetiroedd Hybiau peiriannau, rhannu offer, caffes trwsio Grwpiau'n rhannu hyfforddiant – defnyddio llif gadwyn, cymorth cyntaf Dadansoddi platiau rhif yn dangos cynnydd mewn pryfed Poblogaeth y wiwer goch Ail-gyflwyno bele'r coed Teithiau cerdded i rai nad ydynt yn gadwraethwyr Teithiau tracio wedi'u trefnu gan British Ecological Society a Vincent Wildlife Trust Samplu dŵr i sylwi ar newidiadau gydag amser Rhandiroedd, gerddi cymunedol, cynhyrchu bwyd yn lleol Grwpiau chwaraeon awyr agored (rhedeg a beicio) yn cymryd diddordeb mewn antur Cydnabod natur fel adnodd llesiant Arian ar gael ar gyfer prosiectau gwytnwch bwyd Cynyddu ymwybyddiaeth o beidio â tharfu ar famaliaid y môr Canolfan Bywyd Gwyllt y Môr – cymwynasgar iawn! Llai o dorri ymylon ffyrdd, gadael i chwyn dyfu Mwy o blanhigion i beillwyr ar ymylon ffyrdd cyngor Mwy o ymwybyddiaeth gan y cyhoedd o wenyn, peillwyr a hadau brodorol Gwell arferion amgylcheddol Mai Di-dor, Blodau Mehefin Defnyddio chwynladdwyr yn gyfrifol Cadwraeth gadarnhaol yn digwydd drwy Tir Canol Yr holl fentrau llawr gwlad Mentrau llawr gwlad yn cydgysylltu i ymgeisio am grantiau perthnasol Y cyhoedd yn cefnogi iechyd afonydd Hyfforddiant hadau meithrinfeydd coed Rhannu hadau (mathau addas) yn ffordd gadarnhaol i gynyddu ymwybyddiaeth Yr adroddiad 30 x 30 Cynnwys a gwahodd croestoriad eang o bobl Ceredigion, nid yn unig y rhai sydd 'a diddordeb'. Cyd-gynhyrchu fel ffordd gadarnhaol i ymgysylltu

Pocedi o natur yn y trefi Ffynhonnau Resilience Cwm Anian
Penparcau – pethau cadarnhaol
Gwell llwybrau troed yn Aberystwyth ers Covid – cwrs golff, Pen Dinas, Rhydyfelin, llwybr Consti Teithiau natur Penparcau a'r ardd Hwb Prosiect blychau'r wennol ddu ar ddod Coetir wrth yr afon yn Aberaeron yn eiddo i amgylcheddwr o Gaerdydd Ymddiriedolaeth Bywyd Gwyllt Geufron Coetir y mileniwm Coetir Anian – cyswllt natur i grwpiau ieuenctid a gwaith ar adfer natur Llwybr beicio Ystwyth Tir Coed, Llanfarian – creu rhandir cymunedol Trefenter – coetir cymysg yn cael ei reoli gan wirfoddolwyr Gwell trefniadau torri gwair, amlder torri, math o dorri... Pwll Crwn – coetir uni – ond mae angen ei reoli Tir Canol – dod â ffermwyr ynghyd mewn ffordd holistaidd – gan gynnwys tirwedd, hanes ac iaith Meithrinfa goed/gardd furiog Hafod Llwybr natur Parc-y-llyn Gwirfoddolwyr cadwraeth Prifysgol Aberystwyth Rheoli coedydd Pen-glais New Road Park Gardd Pont Trefechan Ieir Bach yr Haf Blychau ystlumod Bele'r Coed Y dylluan wen Yr ewig – a chamerâu dilyn a gwe-gamerâu i gynyddu ymwybyddiaeth Fforwm Ieuenctid Ymddiriedolaeth Bywyd Gwyllt – cofnodi bywyd gwyllt ac ymgysylltu Coedlan fach hynafol ger Llanfarian Cofnodi bioamrywiaeth ledled Ceredigion Clefyd coed ynn - ail-blannu 3:1 Gardd lysiau'r Ail Ryfel Byd yn y Brifysgol Plas Crug – lle tyfu newydd Prosiect CNC cyforgors Cymru - Cors Fochno, Cors Caron Mynwent Llanbadarn – blodau gwylltion a choed

Bwriad i groes-gyfeirio CGAN a PNL gerllaw Afon Merin – gwella'r gorlifdir ac arafu llif afonydd Myherin a Tharennig Blaenoriaethu cadwraeth coed llydanddail a phlannu ger Pontarfynach Adfer mawndir Tywi, Cwm Berwyn Grŵp Cymunedol Coed-y-bont Tŷ Llwyd Cyfraniad y Comisiwn Ewropeaidd at wytnwch coedydd Prosiect Atlantic Woods gyda ProSilva Iwerddon
Grŵp ar-lein #1 – pethau cadarnhaol
Adfer y gors yn RSPB a Chors Fochno dan ddefnyddio amrywiol ffynonellau cyllido Partneriaeth Gwyddau Bronwen gyda RSPB, BASC, CNC, LIC ac adarwyr lleol Cynllun rheol Ynys-hir yn cael ei ysgrifennu – y cynllun ymgynghori ar ddod Tirweddu blaenoriaeth RSPB yn cwmpasu Ceredigion, Gwynedd a Phowys, gan edrych ar rywogaethau allweddol yn cynnwys y gylfinbraff, titw'r helyg, telor y coed, gwybedog cefnbrith, a Lobaria lichens 13 o rywogaethau Cymru o ystlumod yn at Ynys-hir ynghyd â'r pathew, y dwrgi, y llygoden ddŵr a bele'r coed Gweithio fel partneriaeth rhwng Coetir Anian, RSBP a thirfeddianwyr araill ym Mhencarreg Gwell ariannu yn dod ymlaen ar gyfer Biosffer Dyfi Adfer Rhydwyr Magu ar aber afon Dyfi Prosiect coedwigoedd glaw Celtaidd LIFE gan gynnwys Cwm Einion Prosiect monitro Bae Ceredigion Tir Canol Ailddatblygu seilwaith yn Ynys-hir Gwaith llanw afon Dyfi yn cynnwys cyd-ddylunio gyda chynrychiolwyr lleol o fyd ffermio, pysgodfeydd, cadwraeth a'r sector cyhoeddus i gynllunio ffyrdd i gyfathrebu yn y dyfodol yn wyneb addasu'r arfordir Prosiect Lleoedd Lleol i Natur Coetir Cymunedol Coed-y-bont Prosiect mawn bas yn ardal Dynyn Coetir ac ardal natur newydd yn cael ei defnyddio gan y sgowtiaid ym Mwlch-llan – ariannir gan y Goedwig Genedlaethol Glastir Blychau'r Wennol Ddu Prosiect Gweirglodd Fferm Denmark Llwyddiant cadwraeth ieir bach yr haf – y brithribin

Plannu coed mewn parciau yn Aberaeron, gan gynnwys Tree planting in parks in Aberaeron, gan gynnwys ar Gae Sgwâr Dal minc drwy hyfforddiant BASC yn Nyffryn Aeron
Grwpiau ar-lein #2 - pethau cadarnhaol
Eco ysgolion cysylltiadau bwyd Gwaith gwirfoddolwyr ACV yng Ngheredigion Prosiect y wennol ddu sydd i ddechrau'n fuan yng Ngheredigion Ysgol Llanilar newydd greu gardd synhwyrau i'r disgyblion Mapio a rheoli mannau gwyrdd Prifysgol Aberystwyth Nant Yr Arian – canolfan y barcud coch, y fferm solar yn y Brifysgol wedi cael llawer o ailblannu a phlannu coed dan y cynllun Coetir Glastir Grŵp Ystlumod Gogledd Ceredigion, cyfrif ystlumod a chysylltu â'r cyhoedd i newid syniadau negyddol am ystlumod Cyfrif tegeirianau ar fferm Denmark, 1104 o 400 2 flynedd yn ôl Plannu coed i atal llifogydd yn Nhal-y-Bont Mae Ysgol Gyfun Aberaeron yn caniatau ifi blannu perllan Modrwyo adar a gwylio adar Grŵp a gwirfoddolwyr Ymddiriedolaeth leol Bywyd Gwyllt: sgyrsiau, cerdded etc Grwpiau gwirfoddolwyr amrywiol Fferm Denmark yn gwneud natur yn fwy hygyrch i bawb, rhampiau, llwybrau newydd Y bele ar dramp – Vincent Wildlife Trust Coed-y-bont Prosiect y wennol ddu yng Ngheredigion Cors Fochno Adfer mawndir Cors Caron Coetir Pwll-crwn, Aberystwyth Fferm Denmark – gwneud pethau rhyfeddol ac ymarferol i gysylltu pobl â bywyd gwyllt a'r tir. Prosiect Tir Canol Mae mentrau fel Mai Di-dor i'w gweld yn gwreiddio Gwaith yng Nghanolfan Bywyd Gwyllt y Môr ym Mae Ceredigion i fonitro poblogaeth y dolffin trwynbwl Arwyr ac arbenigwyr lleol di-nod yn cofnodi bywyd gwyllt yn eu hamser eu hunain

2. Beth sy'n rhwystro Adfer Natur? Beth yw'r problemau?

Llanbedr Pont Steffan
Mae 'gwella' tir pori yn dinistrio bioamrywiaeth Cynlluniau ar gyfer ffermydd gwynt ar fryniau Cambria a fydd yn effeithio ar fawndir a choedwigoedd Beicio hamdden yn y mynyddoedd yn dinistrio cynefinoedd coetir Diffyg gwybodaeth am blygu/gwarchod cloddiau Rhai cloddiau'n cael eu dinistrio: cloddiau mewnol yn cael eu tynnu i lawr i greu caeau mwy o faint Pori gormodol, ffermio gormodol Mono-amaethu a dinistrio cynefin o ganlyniad Ystyried bywyd gwyllt yn eilbeth i gynhyrchu bwyd Ffermwyr yn amharod i newid Fandaliaeth a sbwriel mewn coetiroedd Diffyg arweiniad i bobl sut i warchod/ymgysylltu â natur Diffyg gwybodaeth am blannu coed o had Plannu coed ag afiechyd Plannu coed mewn llinell mewn coedlannau Coed anghywir; lle anghywir – plannu mathau an-frodorol Arian grant yn para aer byr iawn Sut mae dod i wybod am grantiau? Grantiau'n seiliedig ar refeniw yn hytrach na chyfalaf A oes gan Gyngor Sir Ceredigion arian i fynd i'r afael â phroblemau adfer natur? A oes gan Gyngor Sir Ceredigion ddyletswydd i fynd i'r afael â phroblemau adfer natur? Faint o ddylanwad sydd gan Gynghorau Tref a Chymuned? Planhigion ymledol fel Jac y Neidiwr Defnydd trwm gan y cyhoedd yn gyffredinol, yn enwedig o gig, tanwydd ac ynni yn y cartref - sut i leihau'r defnydd/angen? Diffyg gwybodaeth am hyfforddiant perthnasol neu brentisiaethau Tyddynwyr yn methu â fforddio mentrau sy'n garedig i natur – diffyg cefnogaeth ariannol Llygredd golau a'i effaith negyddol ar fywyd gwyllt - ystlumod, adar, gwyfynod... Diffyg meddwl ystyrlon: beth yw'r 'cynllun mawr'? Meddylfryd 'ateb cyflym' – diffyg trosolwg cydlynol Cludiant cyhoeddus – diffyg ffyrdd i gyrraedd mannau natur Diffyg bioamrywiaeth ar ffermydd masnachol Anhawster i ffermydd masnachol ddod i mewn i'r cynlluniau grant presennol Busnesau mawr yn gwladychu tir er mwyn gwrthbwyso carbon

CNC yn chwistrellu cemegolion mewn coetiroedd Gall gormod o jargon wneud adfer natur yn rhy anodd i bobl gyffredin Y cyhoedd yn aml heb wybod beth sy'n mynd ymlaen Y cyhoedd weithiau heb gael eu dysgu sut i ailgylchu A yw'r arweiniad yn dod oddi uchod, ynte a ddylem ddibynnu ar weithredu ar lawr gwlad? Diffyg syniadau, polisïau a strategaethau oddi uchod Polisi'n cael ei arwain gan ddiwydiant – dylanwad lobio gan ddiwydiant yn cael ei lywio gan elw yn hytrach na natur Mynediad at natur/yr amgylchedd – pobl yn byw mewn ardaloedd difreintiedig ym aml yn methu â fforddio cymryd rhan/teithio Diffyg diwrnodau gwirfoddoli cymunedol Ymylon ffyrdd a lleiniau'n dal i gael eu torri'n rhy fyr/yn rhy aml Diffyg ymwybyddiaeth am blanhigion sy'n garedig i beillwyr Diffyg coridorau bywyd gwyllt Diffyg mannau cymunedol a llwybrau i blant allu mwynhau natur Diffyg lle i randiroedd Effaith gormod o fforio Sbwriel gormodol a gwastraff bwyd yn cael ei gynhyrchu gan y diwydiant twristiaeth Llifogydd Nitradau mewn dŵr croyw Adfer Natur i'w weld yn flaenoriaeth isel gan lywodraeth Diffyg ymwybyddiaeth sut mae'r system cynhyrchu bwyd yn effeithio ar natur Newid yn yr hinsawdd Diffyg cyfathrebu â rheolwyr defnyddio tir Gor-ddefnyddio pridd wedi eu gynhyrchu'n ddiwydiannol Afiechyd coed ynn Pobl ym amharod i wirfoddoli Diffyg perllannau Pregethu i'r cadwedig
Aberteifi
Gwybodaeth annigonol sut i gymryd rhan Sut i gael gwybod am gyfarfodydd, digwyddiadau a chael gwybodaeth? Eglurder pwy sy'n gwneud beth – biwrocratiaeth, cynllunio, cyngor, etc. Dim cyfuno syniadau Diffyg eglurder sut mae cyrff yn gweithio'n fewnol Dim digon o bobl yn gwybod am y Bwrdd Gwasanaeth Cyhoeddus A yw ffermwyr yn credu'r un peth?

Diffyg dealltwriaeth o gymuned a diwylliant Rhwystr iaith - Cymraeg/Saesneg; termau ecolegol/amaethyddol Barn ranedig am ail-wylltio Adeiladu Llai o feilïaid dŵr a staff coedwigaeth nag o'r blaen (e.e. i orfodi dirwyon am lygru, etc) Mynediad yn lleol Gall cyd-destun polisi cynghorau fod y rhwystr Mae'n cymryd amser i gael caniatâd – y Cyngor Sir i'w weld yn aneffeithlon Diffyg atebolrwydd ac eglurder Diffyg cyfathrebu am drefniadau torri porfa, etc. Ymgynghori araf iawn ar ailgyflwyno'r afanc Mecanwaith adborth y Cyngor Sir yn wael Dim digon o bobl ifanc yn y grwp Rhy ychydig o ymatebion i'r ymgynghoriad ar y Cynllun Llesiant (dim ond 40) Gall plannu *guerilla* gael effaith negyddol Bwrdd Iechyd Hywel Dda – yn gwrthwynebu risg Diffyg darparu cynefinoedd natur mewn datblygiadau tai, e.e. Aber-porth Perygl llifogydd Ceisiadau am ffermydd cywion ieir Problemau rheoli gwastraff Rhaniad De/Gogledd
Penparcau
Chi! (h.y. rydym i gyd yn cael effaith ar natur) Mae gan bobl ddiddordeb mewn natur ond dydyn nhw ddim y gwybod llawer ac maen nhw'n gallu ymyrryd gormod! Baw cŵn (a'r bagiau plastig) Dim digon o fagiau neu heb eu gwacau Gwneud penderfyniadau heb ddigon o ymchwil neu gyngor Cynllunio heb edrych ar y darlun ehangach neu i'r dyfodol – rhoi blaenoriaeth i eiddo o flaen natur Diffyg ymwybyddiaeth o natur mewn penderfyniadau cyngor - cwympo coed oedd yn cael eu defnyddio gan adar Diffyg eglurder gan y cyngor Cyrff cyhoeddus ddim yn meddwl yr un peth Anodd i grwpiau cael cyfleoedd a wybod beth sy'n bosibl oherwydd diffyg cyfathrebu Datblygwyr eiddo yn cael rhyddid i ddinistrio cynefinoedd

Darn olaf o dir corsiog yn y Waunfawr wedi ei draenio ar gyfer adeiladu – rhoi caniatâd cynllunio cyn y gelid gwneud arolwg Diraddio pridd, cymysged wael o borfa (CNC) Gormod o goed sbriws sitka a chonifferau eraill nad ydynt o les i natur yn cael eu plannu'n unigol yn hytrach nag mewn grwpiau Rhywogaethau ymledol Ffesantod o le saethu masnachol anferth – yn niweidio cynefin coetiroedd, pryfed a chreaduriaid di-asgwrn-cefn Addasu hinsawdd/alinio arfordir Tan-y-bwlch. Angen llwybrau newydd o riw Penparcau tua'r arfordir. Tir ar werth ar hyn o bryd - holi am adfer y forfa heli a'r aber? Cyllid yn aml am gyfnod rhy fyr ac ar y funud olaf Gwrthdaro ac amwysedd polisi a fframwaith cyfreithiol – byddem yn croesawu eglurder e.e. ddiffinio mawndir Ni fydd CGAN yn ymrwymo'n gyfreithiol – diffyg cyfreithiau i ddiogelu natur Cymorthdaliadau ffermio – Cynllun Ffermio Cynaliadwy Tirfeddianwyr yn cwympo coed neu ddinistrio cloddiau ar ymylon ffyrdd Mynediad at natur/cludiant yn bwysau pellach ar natur (cf. rhuthro i Eryri etc. ar ôl covid) Llygru a gadael sbwriel Defnyddio chwynladdwyr Ffermio dwys Hela anghyfreithlon (llwynogod/moch daear) Colli mannau gwyrdd ar gyfer a datblygu – busnes preifat a'r Cyngor Sir
Grŵp ar-lein #1
Strategaeth dda ond diffyg rheolaeth dda ar y gwaelod Gwneud cadwraeth yn berthnasol i'r boblogaeth ehangach Cyfathrebu rhwng 3ydd partïon Diffyg arbenigedd mewn swyddi allweddol Pwysau na ellir eu datrys drwy gyllidebau cadwraeth bach – polisi rheoli tir, er enghraifft Trwyddedau i wneud gwaith a chyfyngiadau hynny ar y prosiect Prosesau biwrocrataidd anodd yn rhwystro gwneud gwaith cadwraeth Diffyg meddwl ar y cyd am bwysau niferus ar natur sy'n cael effaith gyda'i gilydd Diffyg meddwl dros gyfnod hir – amserlenni esblygol Anodd bod yn bartner gydag eraill fel busnes yn hytrach nag fel elusen Gall ceisio cychwyn rhywbeth yn y gymuned gymryd cymaint o amser

Caniatâd cynllunio a diffyg dealltwriaeth posibl o'r rhesymeg – ffi cynllunio yn costio dwywaith cymaint â'r prosiect ei hun Gwybod pwy sy'n gwneud beth Adnoddau gan CNC a llywodraeth leol i fodloni rhwymedigaethau bioamrywiaeth Rheolau dehongli – cyfle teg i'r holl reolwyr tir (amaethyddiaeth vs ffermio) A oes cosb am wneud y peth iawn? Cyllidebau cyfnod byr a chwiwiau gwleidyddol Diffyg arbenigedd mewn cadwraeth yn Llywodraeth Cymru, nawr yn cael ei redeg gan weision sifil galluog wedi eu tynnu i mewn i Gymru Dal i golli cynefinoedd lled naturiol Datblygiad cyfyngedig… y gallu i gael cyllid oherwydd llywodraethiant
Group ar-lein #2
Diffyg cyllido cyson Diffyg addysg sut i 'fod' mewn natur, e.e. rheolau cefn gwlad Gwirioni gyda 'bod yn gymen' Mwy o ryngweithio cyffredinol â ffermwyr er mwy cael partneriaeth dda, mae diffyg cyfathrebu rhwng sefydliadau ac o'u mewn, diffyg dealltwriaeth gyffredinol o fewn cymunedau gwahanol am yr hyn yw cadwraeth/cynaliadwyedd Nid yw'r argyfwng bioamrywiaeth yn cael ei ystyried yn ddigon pwysig i ymwneud ag ef Anodd cael gwybod pwy sy'n rheoli tir / safleoedd natur Natur wrthwynebus rhai pobl – pobl yn hoffi cwyno a'r llais uchaf sy'n cael ei glywed Diffyg cludiant cyhoeddus i safleoedd natur Rydym yn caru natur - ond nid yn gwneud digon i ofalu amdani Rhai cloddiau'n dal i gael eu torri'n rhy gynnar Ein diwylliant 'taflu i ffwrdd' / unigolyddol Cyfathrebu a chydweithio Pwysau gan ran-ddeiliaid sydd â llawer o ddylanwad diwylliannol a gwleidyddol Pobl ifanc ddim yn gwybod sut i ymgysylltu a gallant fynd ar goll yn y sgwrs Amrywiaeth mewn natur Baw cŵn Partneriaid allanol nad ydynt yn deall cyd-destun diwylliannol canol Ymgysylltu â phobl yn cerdded cŵn heb wneud gelynion ohonynt Mae potiau grantiau'n gyfyngedig iawn Cyfathrebu gwael gan gyrff cyhoeddus yn y sir Ddim yn dda iawn wrth ymgysylltu â chymunedau anhraddodiadol

Pobl yn cerdd cŵn yn erydu'r llwybrau
Biwrocratiaeth a diffyg eglurder gyda sefydliadau
Nid yw safleoedd natur bob amser yn cael eu hyrwyddo ar Google Maps etc.
Ego
Mae'n cymryd amser i gael popeth at ei gilydd gyda sefydliadau eraill
Rheoli – mae natur 'allan o reolaeth/yn anniben'. Yn gwneud pobl yn anghyffyrddus
Cŵn yn tarfu ar adar – ar dennyn mewn gwarchodfeydd natur

3. Beth allwn ni ei wneud / beth ddylai ddigwydd er mwyn gwella?

Aberteifi

Mwy o gymryd rhan gan y gymuned
Gwyddoniaeth y bobl – samplau dŵr, etc
Gallai'r pecyn cofnodi fod yn fwy o faint ar draws y cymunedau
Tynnu ysgolion a phobl ifanc i mewn – darparu addysg a gwybodaeth
Fforymau ieuenctid
Gweithgareddau wedi'r ysgol – clybiau natur, etc.
Ysbrydoli siaradwyr ar gyfer grwpiau cymunedol ac ysgolion
Nodi a threfnu gweithgareddau sy'n cael effaith fawr
Ysgogi drwy ddangos bod gweithredu'n gallu cael effaith – dangos i wirfoddolwyr sut mae eu gweithredu'n helpu ac yn gwneud gwahaniaeth – grym y pobl!
Dangos sut mae cyfraniadau'n gwneud gwahaniaeth uniongyrchol
Hybiau cymunedol yn dod â phobl at ei gilydd
Defnyddio cysylltwyr cymunedol CAVO
Defnyddio cysywllt ac iaith briodol
Adeiladu pontydd a chael tir cyffredin
Tir Canol
Gwell cyfathrebu gan y cyngor – cyfleu newyddion a gwybodaeth yn gadarnhaol, e.e. torri gwair, ailgylchu
Darparu grantiau bach i'w defnyddio i wella cyfathrebu
Cyswllt Ceredigion – llwyfan ar-lein
Newyddion Natur Ceredigion
Y gymuned fusnes i fuddsoddi mewn newid ffyrdd o weithio
Cymhellion ariannol wedi eu hystyried yn ofalus

Siryf y Sir – cefnogaeth ariannol/foesol?
Ymgyrchoedd ysgrifennu llythyron i gael effaith ar y cyfryngau
Mapio tir yng Ngheredigion - beth sydd ar gael i'w wella?
Mapio 30 x 30 i gael ei gyhoeddi
Amaeth-goedwigaeth i helpu cyrraedd 30 x 30
Gweithgareddau hanes natur i gael yr un amlygrwydd a chefnogaeth â gweithgareddau chwaraeon
Teithiau cerdded natur lleol/iechyd yn dod â phobl at ei gilydd er mwyn lles cymdeithasol - gweithgareddau natur bob yn berson a grwpiau dysgu yn yr awyr agored
Ffordd llesiant/meddylgarwch ar gyfer gweithgareddau ariannu natur
Presgripsiwn gwyrdd a chymdeithasu - Green Health Network
Cynyddu ymwybyddiaeth er mwyn diogelu rhywogaethau
Mapio – ffynhonnell agored? – tir preifat, coedwigoedd cenedlaethol, ysgolion, caeau chwarae, mynwentydd, cylchfannau

Penparcau

Rhoi'r gorau i osod gwerth ar natur
Datblygu ejddo sy'n garedig i natur
Cydymdeimlo dros natur
Adeiladu ymwybyddiaeth o nifer o atebion
Parhau i wella llwybrau troed o gwmpas ardal Consti/pentre'r myfyrwyr/y cwrs golff
Gallu rhannu'r baich drwy rwydwaith ehangach
Addysg – mae yna wahanol fathau o natur ac atebion priodol
Gwneud parch at natur yn normal drwy weithredu wrth ein traed/yn y gymuned
Nodi'r gynulleidfa a darganfod â phwy i gysylltu
A yw mecanweithiau ac chyfleoedd ariannu yn adlewyrchu'r angen a'r realiti?
Nodi cymunedau i allu darparu cyllid drwyddynt – yr henoed, yr anabl...
Gwella mynediad at gyllid i grwpiau 'an-arbenigol'
Cyfleoedd ariannu sy'n cymryd i ystyriaeth heriau penodol byw yn y wlad
Gall adfer natur gynnwys pawb sydd am fod yn rhan
Gwell bysiau ar y Sul, atebion cludiant cynaliadwy
Cael cydbwysedd cywir rhwng gallu cael mynediad at natur a'r effaith ar natur
Allwn ni herio'r corfforaethau mawr?
Man cyswllt i gydlynu ac archwilio addasrwydd prosiectau

Gwell hysbysebu bod PNL yn bodoli – targedu estyn allan ar ysgolion, ffermwyr, datblygwyr eiddo, cynrychiolwyr ar draws poblogaeth Ceredigion Llysgenhadon o bob ardal i ymgysylltu â phobl nad oes neb wedi eu cyrraedd hyd yma.
Grŵp ar-lein #1
Ceredigion yn paratoi CGAN Bod yn ymwybodol o'r holl leisiau sy'n gweithio yn y sector natur ac yn cael profiad ohono Ystyried sut gall y gymuned ehangach fod yn rhan Cyfathrebu clir beth yw'r CGAN Gwella'r berthynas gyda 3ydd partïon fel CNC ac awdurdodau lleol Creu digwyddiadau rhwydweithio Gofyn i brosiectau llwyddiannus rannu arfer da A fydd Deddf Amaethyddiaeth 2024 yn welliant/ateb i goetiroedd a rhywogaethau dan fygythiad fel y wiwer goch? Datrys problemau cyfathrebu rhwng chwaraewyr mawr a rhai bach, e.e. RSPB vs grwpiau cymunedol bach - sut? Cael amcanion yn gyffredin – penderfynu gyda'i gilydd beth all gael ei gadw yn erbyn blaenoriaethau'r boblogaeth leol
Grŵp ar-lein #2
Llwybrau bysiau newydd a mwy rheolaidd Pobl dan 25 oed am ddim ar fysiau cyhoeddus – gallai wella mynediad at natur Tocynnau grŵp A all y Cyngor fod yn fwy cyfrifol am ddarparu pethau o fewn ei gylch gwaith – rheoli ymylon ffyrdd, lleihau torri porfa, etc – datblygiadau tai, stoc tai – defnyddio'r stoc presennol ar gyfer gwelliannau i natur, dull 'ymarferol hawdd' yn hytrach na dod â phrosiectau allanol drud i mewn. Gallai hyn wella cysylltiad y cyhoedd Gallai PNL gael gwefan ganolog fel siop bopeth lle gall pobl weld gwybodaeth, cyfleoedd gwirfoddoli, etc Adfer Natur yn elfen safonol mewn ceisiadau cynllunio, er enghraifft Cynllun grantiau bach ar gyfer prosiectau e.e. prosiect y wennol ddu nad yw'n gymwys gan fod rhaid cael y £5000 e.e. ymlaen llaw Llawer o siarad am brosiectau mawr/strategaethau, dim digon yn gwneud – yr holl bethau bach y gallwn i gyd eu gwneud - ysgolion, busnesau i wneud pethau normal sy'n rhoi blaenoriaeth i natur

Y Cyngor yn gosod esiampl dda a rhannu/dangos arfer da Annog ymwybyddiaeth y gymuned – sut i gynnwys pobl, rhoi syniad iddynt o gymuned a chyfrifoldeb dros natur

4. Blaenoriaethau (Llanbedr yn unig)
Dŵr glân Bwyd iach Defnyddio Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol fel sail i gael pob plentyn ysgol i gysylltu â natur Gwybod pwy sy'n gwneud beth ym mhob agwedd Cymorth y Llywodraeth i dyfwyr organaidd bach/cynhyrchu bwyd ar raddfa fach – gweithio gyda Sustainable Food Trust ac Ecological Land Cooperative i sicrhau ffynonellau lleol o fwyd iach Addysgu am Mai Di-dor a garddio 'anniben' Ymwybyddiaeth am ymylon ffyrdd a thocio/cwympo coed gan y cyngor/asiantaethau'r cyngor Cyfathrebu clir rhwng y cyngor a'r etholwyr Gwella darpariaeth tai i'r rheiny sy'n gweithio i wella'r tir Eglurder am grantiau/cyllid Gwahardd defnyddio bywleiddiaid/cemegolion (ffermio, CNC) Mae angen sianel ar-lein i grwpiau rannu gwybodaeth, e.e. Cyswllt Ceredigion Byddai'n braf cael cronfa ddata o gyrff, pobl a lleoedd perthnasol Cwympo coed sydd ag afiechyd Eglurder am berchnogaeth tir, mynediad a'r hawl i grwydro Cael gwared â thâp coch gormodol Atal grwpiau lobio pleidiol rhag rhoi cyngor i lywodraeth Lleihau traffig ffyrdd a gwella cludiant cyhoeddus Cefnogi Grŵp Ceredigion Meadows Dim ond 7 mlynedd sydd cyn 30 x 30 – beth yw'r cynllun byd-eang gan yr arweinwyr? Dileu rhwystrau rhag gweithredu Cyfathrebu ac eglurder gan dirfeddianwyr mawr Rhoi tir yn ôl yn nwylo'r gymuned

5. Pwy sy'n absennol o'r ystafell?	Pwy/beth all wneud i hyn ddigwydd?
Llanbedr	

Siaradwyr Cymraeg Cynrychiolwyr arfer da, e.e. Cyngor/Siambr Fasnach Aberteifi Landworkers' Alliance Paramaethu Llanbedr Y wasg leol Y wasg ffermio Ymddiriedolaeth bwyd cynaliadwy Sioeau lleol/pentref/amaethyddol Digwyddiadau cymunedol Cynghorwyr tref a chymuned Arweinwyr cymuned Cyswllt Ffermio	Mwy o drigolion lleol Grwpiau lleol, e.e. Merched y Wawr, WI Cynrychiolwyr addysg o bob lefel Ffermwyr Ifanc - CFFI Aelodau Seneddol ac o'r Senedd NFU FUW Ffermwyr Foresters Dŵr Cymru Llywodraeth Cymru CNC Pobl sy'n gweithio XR
Aberteifi	
Rhestr bostio LNP i ysgolion Rhestr bostio LNP i Cyswllt Ceredigion Defnyddio cyfathrebu eang, o'r cyfryngau cymdeithasol i bosteri ar hysbysfyrddau Hyfforddi pobl i fesur cynefin a chofnodi gweld bywyd gwyllt Hyfforddi pobl i lanlwytho i Cyswllt Ceredigion (CAVO) Nodi potensial cysylltu – cysylltu gerddi cymdogion etc Rhoi mwy o sylw i'r ddolen rhwng natur a llesiant Arwyddbyst priodol i bobl dod o hyd i'r wybodaeth maent yn chwilio amdani	'Seilwaith cyfathrebu gwyrdd' Map o safleoedd bywyd gwyllt, safleoedd, bioamrywiaeth Troi at 'Island Environment Map' Ynys Manaw am ysbrydoliaeth Cysylltu mapio a seilwaith gwyrddlas â CGAN Gweithdai cydweithio rhwng datblygwyr eiddo ac adran gynllunio'r cyngor Ariannu perthnasol Adeiladu diwylliant o gyfathrebu a rhannu gwybodaeth gan osgoi dyblygu Creu rhesymeg i ddosbarthu gwybodaeth Strategaeth i ddefnyddio CGAN mewn prosiectau lleol Proses gyfathrebu ddwyffordd i gysylltu cymunedau sy'n ddigyswllt
Penparcau	
Ffermwyr tyddynwyr	Pobl sy'n chwarae'r loteri CNC (amrywiol adrannau)

ciperiaid pysgodfeydd cwmnïau dŵr grwpiau chwaraeon yr henoed y Celfyddydau, Canolfan Gelfyddydau Aber darparwyr cludiant cyhoeddus cyfarwyddwyr corfforaethol cwmnïau mawr sy'n dylanwadu ar weithredu polisiau perthnasol – e.e. rheolwyr GIG Cynllunio cynghorau Cynrychiolwyr plant a phobl ifanc – ysgolion, grwpiau, yr Urdd, prifysgol... Gwasanaeth prawf/carchar Tir Canol Diwydiant twristiaeth Cymuned busnesau bach lleol	Grwpiau Cymraeg tirfeddianwyr perchnogion coetir fforwyr codwyr sbwriel cerddwyr cyllidwyr cyllidwyr ymchwil grwpiau iechyd meddwl ymddiriedolaeth genedlaethol RSPB Siaradwyr ieithoedd ychwanegol Cymdeithas Enwau Lleoedd Cymru Cadw Cymdeithas Edward Llwyd Biosffer Dyfi Archfarchnadoedd Cwmni Gwyddoniaeth Amgylcheddol ar y parc gwyddoniaeth (delweddau lloeren)

Grŵp ar-lein #1

CNC – Tîm Pobl a Lleoedd (nid swydd adrannau eraill?)
Cynghorau cymuned/tref – sut i gyfathrebu â nhw / dod â nhw i mewn?
Bod yn berthnasol – Partneriaeth Natur Ceredigion – beth yw hi? Sut mae'n effeithio ar fywydau pobl gyffredin? Sut i greu hunaniaeth benodol ar gyfer rhoi cyrff mawr, grwpiau llai, grwpiau cymunedol, unigolion etc mewn grŵp fel hyn? Sut i ganolbwyntio meddyliau pobl? Prosiect 'symbolaidd' fel roedd y barcut coch yn hanesyddol
Sut i wybod pwy sy'n aelod? Nid yw'n hawdd gweld beth sy'n mynd ymlaen

Sut ydyn ni'n cadw mewn cysylltiad a rhannu gwybodaeth?

Cylchlythyr Rachel
Presenoldeb ar lwyfan Casglu Ceredigion – yn cael ei redeg gan CAVO – i ddod yn fuan
Ail-lunio tudalennau cadwraeth ar wefan Cyngor Sir Ceredigion i ddod
e.g. tudalen facebook Natur Dyfi – hyn yn digwydd yn organaidd, yn cael eu trefnu gan unigolion
Twitter/X? Sut i gysylltu â'r byd gwleidyddol?
Mwy o ddefnydd o'r wefan
Tudalennau Facebook a grwpiau arbenigol, Instagram, Tiktok

Posibilrwydd gweithio gyda'i gilydd (Rachel – Russell) i gyfathrebu â mwy o bobl – marchnata etc Partneriaid/grwpiau/unigolion gwahanol yn cyfathrebu yn eu ffordd eu hunain a thrwy eu sianeli eu hunain – rhannu gwybodaeth heb angen dyblygu
Grŵp ar-lein #2
Adran gynllunio Cyngor Ceredigion Prifysgol Aberystwyth – adran cynaliadwyedd? Defnyddio Undeb y Myfyrwyr i hysbysebu swyddi gwirfoddol CSC yn gyfan – mae ganddo swydd anferth ac amlwg ac mae angen ei weld yn dangos arfer da yn y system gyfan – addysg, yr amgylchedd, iechyd, cludiant … Cerddwyr – llesiant mewn natur – beth yw eu barn? Cynnwys y chwaraewyr mawr heb feddwl am ego – beth sydd orau i'r lle/sir yn hytrach nag i'w brand (NT, WT). Crynhoi o gwmpas datganiad cenhadaeth yn hytrach na brand Mae angen i ysgolion fod yn bresennol – mae gan ddisgyblion asiantaeth a pherchnogaeth, cyrraedd rhwydweithiau teulu, ffrindiau, cymuned i mewn i'r dyfodol CFFI – angen croesawu'r gangen hon o'r 'gymuned natur' – creu cysylltiadau Undeb y Myfyrwyr, cymdeithasau myfyrwyr Man cyfarfod rhwng grwpiau chwaraeon awyr agored a grwpiau amgylcheddol Busnesau bach lleol yn aml am wneud pethau da yn y gymuned – gweithredu, noddi, etc

6. Cofiwch eich syniadau! **Syniadau defnyddiol, sylwadau a gwybodaeth a gododd drwy'r gweithdai ond heb y lle iawn iddynt yn y prif adrannau...**
Sut i gysylltu â chymuned y cartref/ysgol S cubed, arian loteri, Area 43, cymdeithasau ieuenctid Ceredigion Cynllun llesiant Cyfuno'r cyfan... Siop goffi Depot Cysgodi y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Cysylltu Canolfan y Môr yn y Ceinewydd a grwpiau nofio gwyllt i gadw llygad ar draethau

A all y Cyngor fynnu defnyddio llai o dir?

Pwy fyddai'n rhedeg digwyddiad natur – sut byddem yn gwneud hyn?

Meddwl am amserlenni – datblygol a daearegol

Pwy ddylai fod yn darllen yr adroddiad 30 x 30?

Sut i weld y prif ffocws pan fydd lleisiau'n anghytuno?

Mesur gwerth llesiant y dyfodol – plant ysgol heddiw yn rhoi'r hyn maen nhw wedi'i ddysgu ar waith mewn FRP yn y dyfodol

PNL a'i fforwm

Cyfleoedd AI?

Afiechyd coed ynn – pa fathau sy'n dibynnu ar Ynn yn unig?

Siopau bach, tafarndai, garejis etc mewn pentrefi wedi cau, felly pobl yn gorfod gyrru mwy

Dydy gerddi sioe ddim yn sôn am yr argyfwng natur

CFfC – anfonwch fanylion

Council of All Beings

Mesur Hawliau Natur

A allai coetiroedd hynafol gael statws gwarchodedig?